

SZERKESZTŐI JEGYZET

Ha nem magam volnék az egyik szerkesztő, nem hinném el, hogy alig-alig érkeznek a szerkesztőségbe az elmúlt évek nagy közoktatási átalakulásait elemző írások, sem az érintettektől, sem a kutatóktól. Pedig várjuk őket. Hiszen a honlapokon, közéleti oldalakon, blogokon van kritika bőven, de úgy látszik, továbbra is a várostrom kultúrájában élünk, valahogy mintha mindenki azt gondolná, mintegy reflexből, hogy a falak számítanak csak, van „kívül” és van „belül”, az ostrom a tiszta beszéd, pedig ez a vár, sem a Szalay utcában, sem másutt már nincs, már csak virtuális, meg mentális, de úgy látszik, így a falak mintha még áthatolhatatlanabbak volnának.

Kezdhetjük rögtön a pedagógus életpálya-moddal, engem nagyon bánt az, hogy egy kiváló, nemzetközi hírű zenész és zene-tudós, aki vállalta a mindennapi zenetanári munkát is, és azt is zseniálisan csinálta, úgy döntött, nem lesz kutató tanár, de még mestertanár sem, annyira összeférhetetlen volt szakmai rangjával és teljesítményével a portfóliózás, hogy egész pályája egyik legfájdalmasabb megaláztatásaként gondol rá. Ugyanez történt egy neves iskola neves történelemtanárával, történészével, többszörös tankönyvszerzővel, ő sem tudott higgadtan beszélni arról, hogy miért nem vállalta, hogy engedelmesen jelentkezik, aztán vár, majd szorgalmasan töltöget, ha véletlenül bekerült a kiválasztottak közé, ezt követően hiányt pótol szorongva, s végül várja, hogy levizsgáztassák (mondjuk például a volt tanítványai).

Lehet, hogy túl érzékenyek voltak. Az is lehetséges, hogy nincs is igazuk. Ezt nem akarom eldönteni, s tegyük fel, bár el nem fogadhatjuk, hogy ez mindegy is. Mert hát az efféle tanárebereket az új rendszerben kérdezni kellett volna, meghallgatni őket,

mi lenne nekik jó, ők hogyan gondolnák, s elfogadják-e a kutatótanári titulust, mert megtisztelő és hitelesítő volna. De hát nem így történt. A programkészítők úgy tettek, mintha ők találták volna ki az iskolát, aminek következtében a létező iskola ketrebe zárva érzi magát.

Ez persze leegyszerűsítés, melyet talán elfogultságom szerkesztett, de nehéz volna ebbe kapaszkodni, amikor konferencián hallok az életpálya-modell egyik szakmai alkotójától, indulatos felszólalásként, hogy csak ne gondolja magát valaki azért kutatótanárnak, mert tudományos fokozatot szerzett, hiszen attól még lehet csapnivaló pedagógus. A lélegzetem is elakadt, hogy ez most egy szakmai érv volt. És milyen víziót vázolhattak fel a tervezők, amikor elképzelték, hogy kutatótanár lehetne egy tejfölös képű suhanc, egy éretlen hajadon, csak azért, mert fokozatot szerzett valami semmiből? Ha még itt tartunk a gondolkodásban, mikor már tízezrek küzdenek a rendszerben a feladatokkal, kritériumokkal, táblázatokkal, akkor súlyos kétségben vagyunk, miközben elkapkodtuk a dolgot. Valahogy mintha összecúsztak volna az idők.

Efféle időzavar mintha közoktatásunkat többszörösen is jellemezné.

Kapkodva indult meg még a rendszer-váltás előtt a hat- és nyolcosztályos gimnáziumokkal az iskolaszervezet átalakítása, miközben iskolaszervezeti alapkérdésekben mindmáig nincs szakmai konszenzus. Vagy nemzeti közmegeállapodás.

A szakképzés immár megint megújul, megint átszerveződik, noha permanens válságának természetéről olyan keveset tudunk.

Persze ennek a tudásnak a megítélése maga is kérdéses, hogy házunk tája zavaraira térjünk át, illetve vissza, hiszen honnan tudnánk, mi tudható, ha a pedagógiai tudást közvetítő köteteket a kiadóik, szerkesztőik, szerzőik ritka esetben küldik el lapunknak, gyakran nem értesülünk róluk, nem közvetíthetjük értékeiket. Ráadásul a pedagógiai szakkönyvkiadás szélsőségesen szétaprózódott, szinte minden pedagógiai műhely külön kiadó, vagy külön kiadóhoz tartozik. Szemle rovatunk gyengélkedik, mert kevés a beérkezett mű, az utánajáráshoz nincs erőnk. A rovat súlytalan, tehát szerzőket és kiadókat sem vonz. Tájékoztatlanul kellene tájékoztatnunk.

Miközben közérdek volna, hogy a pedagógiai tudás jól hasznosuló termék legyen, hiszen értéke éppen a közvetlen gyakorlat- és szemléletformálásban volna, kü-

lönben épp annyit ér, mint az a találmány, amelyik papíron marad.

Elkezdődött a tanév, és ez a tanév is, mint a többi, a legfontosabb, mert mindig minden tanév a legfontosabb, noha csupa ideiglenesség, csupa várakozás, miközben felhők borítják Európa egét, sötétben gomolyogva.

Marikára gondolok, aki gimnáziumba került, a család leghőbb vágyát beteljesítve, „jaj, sok a tanulnivaló, a matek nagyon nehéz, csak zúdul ránk az anyag, de Saci néninek köszönhetően jól mennek a dolgok, én értek mindent,” hát szurkoljunk Marikának is meg Saci néninek is. Segítsük őket.

2015. október 19.

Takács Géza

A Tanulmányok rovatba érkező írásokat lektoráltatjuk. A közlési feltételekre és a publikációs stílusra vonatkozó útmutatás, valamint a bírálati adatlap a lektorálás szempontjaival elérhető a honlapunkon: <https://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle>.

[IRGALOM, TÜRELEM!]

„Igen, a gyerekekkel mindig mindenről lehet és kell beszélni, ami a családi életben felmerül, semminek nem szabadna titokként tabusítva lennie. És ez életkortól független! Ahogy erről már sokszor beszélünk, a titok körüli családi feszültséget a gyerek nagyon is megérzi, átéli, akkor is, ha »egyetlen szót sem« hallott soha a dolgról. De nem tudja, hogy mi az, amit érez, és így sokkal súlyosabb és rongálóbb a teher.” (*Anyát megoperálták*. Nők Lapja 2015/36. szeptember 2.)

„Manapság gyakran látjuk, hogy míg egy-két évtizeddel ezelőtt még a kis elsős vagy másodikos egy idő után *már egyedül járt* a viszonylag közeli iskolába (persze az első önálló útján a gondos szülő még többnyire a távolból kíséerte), addig most 10-12 éves vagy idősebb gyerekeket is kísérnek, vagy éppenséggel autón szállítanak a közeli iskolába is. Ennyivel veszélyesebbé vált volna a világ? Nem hiszem. Talán a szülők szorongása és inkompetenciaérzése és ennek a mélyén lappangó *bűntudata* nőtt (például: hogy nem töltenek elég időt, elég minőségi időt a gyerekekkel, hogy fáradtak, hogy a gyerek idegesíti őket...)” (*Helikopter*. Nők Lapja, 2015/38. szeptember 16.)

„De: ne feledkezzünk meg a mai fiatal anyák helyzetének egy fontos sajátosságáról. Ha egy-két-három gyereket nevelnek, többnyire rettenetesen elszigetelt körülmények között teszik ezt. Nem ismerünk olyan emberi civilizációt a miénken kívül, amelyiknek eszébe jutott volna, hogy egy egyedülálló anya – lakótelepen meg egyenesen valamiféle »zöld özvegy«, akinek férje egész nap távol dolgozik – egyedül küzdjön meg egész nap és sokszor még éjjel is gyerekeivel vagy gyerekeivel. Vagy nagy család volt, dédikékkal, nagyszülőkkel, nagynénikkel, aztán már nagyobb testvérekkel, akik szintén átvállaltak és segítettek, vagy – kastélyokban, palotákban, gazdag házaknál – nagy cselédség, [...] Így hát irgalom, türelem! Hiszen tudjuk, hogy a gyerekek kiszívják a vérünket, lerágnak a húsunkat, és rettenetesen idegesítőek tudnak lenni azon kívül, hogy szeretetre méltóak...” (*Ne mobilozz?* Nők Lapja, 2015/40. szeptember 30.)

(Idézetek Vekerdy Tamástól a Nők Lapjában tizennégy éve működő tanácsadó rovatának őszi írásaiból.)

